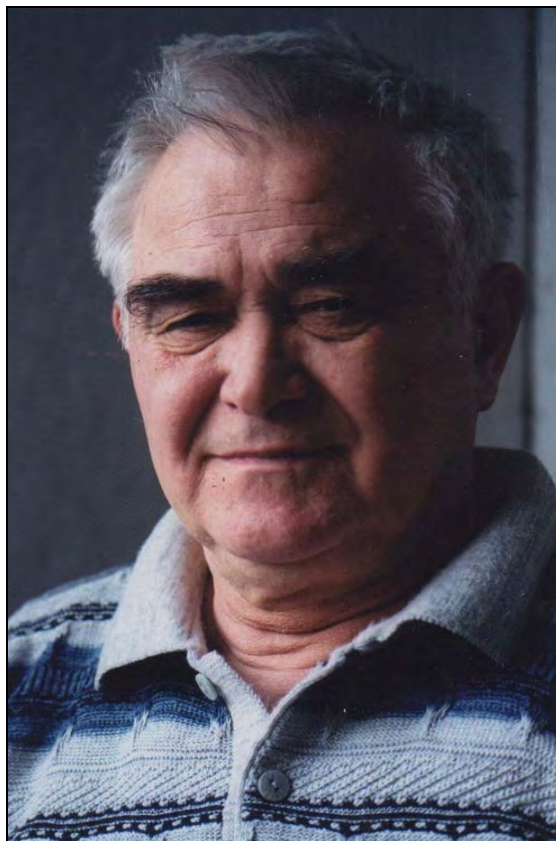

Marijan F. Kranjc, penzionisani general-major

Milisav Sekulić – Mile, general-major i publicista, školski drug i prijatelj

Mag. Milisav Sekulić, penz. general-major, 2010

Akcenti:

- gardista, a diplomirani filozof;
- supruga Milica, ćerke Verica i Nada, te unuka Marija;
- komandant gardijskog puka;
- magistar vojnih nauka;
- tri doktorske disertacije nije mogao da brani;
- preživeo 6 načelnika GŠ JNA i 26 načelnika I. Uprave GŠ JNA – generala;
- penzionisani pukovnik JNA;
- general-major Vojske RSK;
- publicista sa 2.000 novinarskih članaka, 600 stručnih članaka i studija, 5 objavljenih knjiga, 20 neobjavljenih knjiga i monografija;
- uključen u uređivanje slovenačkog (u Beogradu) i srpskog (u Ljubljani) vojnog groblja;

- otvorio vojni arhiv u Beogradu za potrebe slovenačke vojne istorije;
- radi na davanju statusa vojnih veterana slovenačkim dobrovoljcima (posthumno);
- obnavlja slovenačko-srpsku vojnu saradnju;
- i pored svega što smo preživeli – mi smo ostali prijatelji;
- vredno je imati ovakvog prijatelja!

Vojna istorija, Ljubljana, 11/2010

U reviji *Vojna istorija (Vojaška zgodovina)*, koju izdaje Slovenačka vojska, septembra 2010 objavljeni su članci (studije) trojice autora:

- mag. Milisav Sekulić, penz. general-major, *Slovenački dobrovoljci u srpskim oslobodilačkim ratovima 1912–1918*,
- prof. dr. Anton Žabkar, kapetan SV, *Obrana Slovenije u Kraljevini SHS/Jugoslaviji – doktrina, vojni planovi i njihova realizacija (1920–1941)*
- Marijan F. Kranjc, penz. general-major, *Vojnička zakletva slovenačkih buntovnika, dobrovoljaca i vojnika.*

Zajednički publicistički nastup nas trojice dakako nije bio planiran od strane urednika, docenta dr. Tomaža Kladnika, pukovnika, ali se desio i za mene je bio simboličnog značenja, jer su obojica, Sekulić i Žabkar, moji dobri drugovi.

Zapravo, Sekulićev članak sam već odavno pripremio i uredio za objavu u reviji *Borec* – bio je čak i zvanično najavljen, međutim na kraju ga urednica Tanja Velagić nije objavila! Razloge nisam saznao. Tako je taj članak čekao bolja vremena, pa sam ga u januaru 2008. godine ponudio uredništvu revije *Vojna istorija*.

Zbog nedostatka prostora uredništvo *Vojne istorije* nije objavilo moje predstavljanje autora članka – magistra vojnih nauka i penzionisanog general-majora Milisava Sekulića, pa tako tek sada objavljujem taj zapis bez ikakvih izmena, osim što sam na kraju dodao kratak intervju sa svojim prijateljem.

Ovako sam zapisao:

»Činilo se da ću čitaocima *Vojne istorije* lako predstaviti svog druga iz vojničkih škola i prijatelja. Ali sam se prevario! Slovenačkoj vojno-stručnoj publici i nije nepoznato njegovo ime, kao što sam pretpostavljao. Naime, pre izvesnog vremena u stručnoj biblioteci MORS-a (ministarstva odbrane) ponudili su mi knjigu mag. Milisava Sekulića sa naslovom *Osavremenjivanje i racionalizacija borbene obuke i vaspitanja*, izdatu 1986 u Beogradu. Nisam mogao da verujem. A

da sam još dalje tražio po spiskovima stručne vojne literature, verovatno bih još štošta njegovog našao, jer je napisao 600 stručnih članaka, 14 naučnih projekata, od kojih je 8 i sam realizovao. Njegove najpoznatije vojne studije i monografije su:

- *Definisanje predmeta vojne veštine*, Institut za strateška istraživanja u Beogradu, 1988,
- *Principi vojne veštine*, Generalštab OS SFRJ, Beograd, 1988 i
- *Aksiomi, teorije i zakonitosti u teoriji vojne veštine*, Institut za strateška istraživanja u Beogradu, 1989.

Bio je takodje mentor dvadesetorici kandidata za stepen magistra iz vojne veštine.

Autora ove vojno-istorijske studije sa naslovom *Slovenački dobrovoljci u srpskim oslobodilačkim ratovima 1912–1918*, moguće je predstaviti u nekoliko rečenica:

Rodjen je 11. novembra 1935. godine u selu Trbušnica, opština Loznica, Srbija. Završio je Vojnu akademiju KoV JNA 1954–1975, jednogodišnju Političku školu JNA, Višu vojnu akademiju, Školu narodne odbrane, Filozofski fakultet (odsek Filozofija) i postiplomske studije - magistrirao je vojnu veštinu. Uža specijalnost: operativno-štabni poslovi, Dakle: diplomirani filozof, magistar vojnih nauka, pukovnik JNA i general-major vojske Republike srpske Krajine.

Posle razbijanja SFRJ napisao je dve značajne knjige, i to: *Jugoslaviju niko nije branio, a vrhovna komanda je izdala*, 1997 i *Knin je pao u Beogradu*, 2000. Već sami naslovi rečito govore protiv koga je usmerena najoštrija kritika (izdaji GŠ JNA i Miloševićевой politici).

Monografski prvenac, Beograd, 1997

Iza ovih suvoparnih rečenica skriva se težak život naše generacije, čije detinstvo je unakazio svetski rat, koja je imala pubertetska sanjarenja u slobodi, ali i žuljeve na mnogobrojnim omladinskim radnim (udarničkim) akcijama, tvrdo vojničko vaspitanje po sovjetskim kalupima, naporan oficirski život po svim krajevima naše zajedničke domovine, Tita kao svoj najbolji uzor, spremnost na žrtvovanje u odbrani domovine, paralisano posmatranja razbijanja SFRJ i plemenskih pokliča po krvi i osveti i kojoj je ostalo da na kraju piše uspomene i memoare ...

Kada mi je pre nekoliko godina poslao svoju prvu knjigu – verovatno najoštriju stručnu kritiku delovanja bivšeg Predsedništva SFRJ i članova štaba Vrhovne komande (GŠ JNA), napisao mi je za uspomenu i ove reči: »Da nije bilo Jugoslavije, ne bi bilo ni našeg prijateljstva! Međutim, Jugoslaviju su izdali i nisu je branili! Naše prijateljstvo smo ipak uspele odbraniti samo nas dvoje – Ti i ja!«

Uredništvo »Naših novosti« - pitomci VA JNA, Goč, 1957
(s leva na desno, autor, A. Zupanc, M. Pejović i M. Sekulić)

Zbližili smo se već prvih dana našeg života u beogradskoj Vojnoj akademiji. Milisav je bio veoma agilna, pa smo ga izabrali za partijskog sekretara. Tako je krojio i deo našeg »akademskeg« života u Beogradu, gde su nas svi zvali »akadencima«. Naime, bili smo druga generacija budućih oficira naše Armije sa svršenom velikom maturom, jer su tada konačno i vojne akademije dobile rang fakulteta. Pošto sam bio član sekretarijata partijske organizacije, morali smo i bliže saradivati.

U trećoj završnoj godini našeg školovanja bili smo par na svim taktičkim vežbama: on puškomitraljezac, a ja njegov pomoćnik. Bio je jak kao bik, pa je ponekad nosio i »moju« municijsku kutiju. Delili smo napore i pohvale. A delili smo i naše snove i očekivanja. U Beogradu sam uvek bio gost u njegovoj kući. Imao je izvanrednu, vrednu i nežnu suprugu, pa i dve lepotice, ćerkice. Jedna od njih je danas profesorica engleskog, a druga doktorica nauka. Međutim, ima samo jednu unuku, ali zlatnu!

Porodica Sekulić, Banja Koviljača, 1975

Posle zavšetka Vojne akademije potporučnik Sekulić je bio raspoređen u Titovu gardu, što je značilo, da je bio pouzdan oficir i veran vrhovnom komandantu maršalu Titu. Bio je takodje i pripadnik počasnog gardijskog bataljona, pa je tako više puta bio u Titovoj neposrednoj blizini. Pošto je bio veoma naočite glave – završio je sve vojne škole, brzo je napredovao.

Dok smo bili kapetani, poverio mi je da se ilegalno upisao na Filozofski fakultet u Beogradu, te da mu ispiti ne prave nikakve probleme! Bio sam prijatno iznenadjen, jer mi se činilo skoro nemogućim, da se moj prijatelj, inače po srednjoškolskom obrazovanju poljoprivredni tehničar, udubio u studiranje Hegela i drugih filozofskih problema. Kao major je već bio diplomirani filozof!

Komandantsku karijeru je uspešno završio kao komandant gardijskog puka i bio unapredjen u čin pukovnika. Mnogi vojnici – gardisti iz Slovenije, koji su služili vojni rok u njegovom puku u Valjevu, pričali su mi kako su i oni postali oduševljeni maratonci! Naime, komadant puka je svako jutro rano dotrčavao u kasarnu u trenutku kada su se završavale telesne vežbe. Zagrejani komandat je pre toga već pretrčao 15–20 km, pa su zatim mogli da čuju i njegov glasni povik: »Gardisti, za mnom!« I ceo puk bi potrčao za njim ... Trčali su po pet i više kilometara u uniformi, po svakom vremenu, bez stajanja. Pričali su mi da je u početku bilo veoma naporno i da bi mnogi već na polovini staze posustali. Sve njih je na ulazu u kasarnu dočekivao komandant i hrabrio ih rečima da će im sutra biti lakše! I zaista, posle mesec mesec dana svi su vojnici pretrčavali tih pet kilometara, pa su kasnije i kući nastavili sa tom Sekulićevom »maratonskom« navikom.

Milisav Sekulić, gardijski poručnik, 1961

Kao odličan komandant i praktičar, pukovnik Sekulić je bio premešten u I. Upravu GŠ JNA, da bi sa svojim iskustvom doprineo naučnom uobličavanju teorijskih i doktrinarnih dokumenata. Ujedno je uspešno završio postdiplomske studije i postao magistar vojne veštine, sa temom *Metodologija rada komande armije*.

Bio je veoma kritičan prema postojećim teorijskim normama i strog u izvodjenju stručnih zadataka. Svakako je bio neumoran istraživač na području vojne veštine, koji nije priznavao nikakve autoritete. To će biti kasnije presudno za njegovu naučnu karijeru. Pored toga, imao je i jednu veliku manu: nije znao da kuca na pisačkoj mašini, a bežao je i od kompjutera ...

Medju prvima se pripremao za titulu doktora vojnih nauka. Pošto je ujedno bio i kandidat za čin general-majora, mnoge kolege su ga odvrćale da se ne opterećuje još sa doktoratom. Ali on im je u šali odgovarao da je bolje da ima u ruci dva vrapca! A desilo se drukčije: ostao je praznih ruku! Njegova upornost bi verovatno mogla da udje i u Guinnessovu knjigu: predao je tri doktorske disertacije, a nije postao doktor nauka! Prva disertacija je imala naslov: *Udruživanje bojnog*

delovanja i otpora u divizijskoj zoni, ali je komisija nije prihvatila. Nije očajavao, niti se predavao. Napisao je i prijavio drugi doktorat sa naslovom *Objedinjavanje vodenja i komandovanja na ratištu*. I ovaj put komisija je bila nemilosrdna! Pokušao je i treći put i predložio temu *Delovanje štaba Vrhovne komande OS SFRJ u ratu 1991.godine*. Rad je bio suviše kritičan da bi ga komisija JNA uopšte prihvatila. Iz ove odbačene disertacije je kasnije nastala već spomenuta njegova prva knjiga.

Milica i Milisav Sekulić, Valjevo, 1978

Punih 18 godina je bio pukovnik JNA! Oficir sa najvećim brojem stručnih članaka i naučnih studija. Bio je nemiran i nepredvidljiv kritički duh, pa nijedan od šest načelnika GŠ JNA nije hteo da ga predloži kao kandidata za čin general-majora. Kada je ispunio zakonske uslove, mog prijatelja su 1993. godine penzionisali. Mislili su da će ga se otarasiti. Desilo se suprotno! Mnogi bi ga i zaboravili da nisu bili u prilici da čitaju sve novije i brojnije članke i studije. Istraživao je i pisao dan i noć. Samo povremeno bi sebi priuštio malo odmora.

Zatim je došao četvrti balkanski rat. Na poziv svojih zemljaka, opredelio se da pruži stručnu vojnu pomoć. Otišao je prvo u Knin, a kasnije u Banjaluku, u Glavni štab vojske Republike srpske Krajine. Bio je načelnik odeljenja za operativno-nastavne poslove. Pravi čovek na pravom mestu! Na kraju su ga za zasluge unapredili u čin general-majora vojske RSK. Sledio je srpski egzodus. Generali nisu uspeli! A on je napisao novu optužnicu: knjigu *Knin je pao u Beogradu!* Vratio se u Beograd. Penzija mu je bila skromna, nešto preko dvesta nemačkih maraka. Taman za vodu, struju i stanarinu ...

Levo: Pukovnik Milisav Sekulić. - Slapovi Krke, 1996
Desno: Republika srpska Krajina, 1991 (plava)

Decembra 1999. godine pisao mi je o sebi i prilikama u Beogradu ovo: »Želeo bih Ti napisati nekoliko reči o ovdašnjoj situaciji u Beogradu, ali mi se prosto povraća. Verujem da si nešto od toga video na TV ili pročitao u novinama. Zato sve to neću ponavljati. No, želeo bih, ako smognem, da Ti napišem nekoliko reči o tome, šta leži na duši običnog čoveka. Taj običan i priprost čovek, Beogradjanin, a takodje i Srbin, danas je povredjen, ponižen i izigran. Sve ono što se ovde događalo od 1991. godine pa sve do danas, je uvek štetilo samo tom običnom čoveku, pa tako i srpskom narodu u celini. Onaj koji je to radio (Milošević, razumljivo), živi mnogo bolje nego ranije. Svakim danom je bogatiji! Njegove pristalice jednostavno uzimaju, a nešto i pokradu. Sve to rade u ime srpskog patriotizma, a za »dobrobit« običnog čoveka. Ali gubitnik je samo ovaj običan čovek. Samo se on uznemirava radi (srpskih) izbeglica iz NDH i sa Kosmeta, pa za zdravlje svoje dece, za mizerne ili nikakve plate. Te muke običnog čoveka se naveliko hvale. Proglašavaju se čak za patriotizam i nepobedivost srpskog naroda. Od običnog čoveka se takodje traži da hvali siromaštvo u kojem živi. Ja sam lično srećan što mogu da platim vodu, ali sam veoma nesrećan kada vidim da moje ćerke i unuka moraju i jesti.

Ljudi su zbog sankcija, blokada i bombardovanja već na ivici biološkog opstanka, a režim se valja u bogastvu. U državi je takvo stanje da se mišljenje i volja ljudi uopšte ne uvažavaju. Naravno, sve ovo ne može dugo da traje. Jednom će da pukne! Za sada, nesreća živi pokraj i sa nama. Sa nama uveče legne i sa nama ujutru ustaje. Prošlog rata nestalo je hiljadu naših poznanika. To se sakriva i zloupotrebljava. Na tome se i gradi prljava vojnička slava o nepobedivosti srpskog vojnika i oficira. Ovde je laž postala istina, a istina laž! Ponekad mi se dogodi da ni

sam ne mogu da razlikujem istinu od laži. O tragedijama se čuti. Sve je usmereno ka tome da narod ne sazna šta se dogodilo i zašto se to moralo desiti. Opoziciju jednako doživljam kao i režim jer se i oni bore samo za vlast. Na malog čoveka su i oni zaboravili. Ipak sam čvrsto ubedjen da će uskoro doći kraj ovog režima, da ćemo slobodnije disati ...»

To se kasnije i dogodilo. Kakvu ulogu je u tom haosu odigrao moj prijatelj je sasvim jasno. Pisao je dnevnik o mukama i poniženju. Čerke su se pridružile demonstrantima ispred Savezne skupštine!

Kada sam početkom 2000. godine spomenuo prijatelju da pripremam tekst o slovenačkoj vojnoj inteligenciji i da imam nameru da pišem i o slovenačkim dobrovoljcima u srpskoj vojsci 1912–1918, odmah mi je ponudio pomoć i još jednu neuobičajenu ponudu: zajednički nastup dvojice prijatelja – srpskog i slovenačkog generala! Naime, on bi napisao svoj deo teksta, a ja bih ga mogao objaviti ili upotrebi prema okolnostima.

Kada sam mu spomenuo dužinu teksta od 15 do 25 stranica, on se odmah latio posla. Verovali ili ne, posle dva meseca mi je stigao poštanski paket sa 150 stranica otkucanog teksta! Naravno, sa upozorenjem da se radi o tekstu koji treba urediti i prevesti na slovenački. To sam i uradio i tekst skratio na jednu petinu, ali ga uredništvo *Borca* nije objavilo, iako su ga najavili i reklamirali.

O slovenačkim dobrovoljcima u srpskoj vojsci, odnosno u srpskim oslobodilačkim ratovima 1912–1918 Slovenci imaju pomalo zaboravljen, ali dobro sredjen dokumentirani zbornik *Dobrovoljci kladivari Jugoslavije*, koji je izašao 1936. godine Ljubljani, da ne spominjem prve zapise u brošuri dr. Ivana Oražna sa naslovom *Medju ranjenom srpskom braćom*, u izdanju *Sokolske matice* iz Ljubljane, davne 1913. godine.

Spomenuta vojno-istorijska studija *Slovenački dobrovoljci u srpskim oslobodilačkim ratovima 1912–1918*, magistra i general-majora Milisava Sekulića, je samo aktuelizacija i podstrek za buduća istraživanja problematike slovenačkih dobrovoljaca uopšte, a posebno kao element veze radi uspostavljanja međusobnog poštovanja, solidarnosti, vojno-moralne ispomoći i prijateljstva između srpskog i slovenačkog naroda.

Iz samog teksta, analitičkih zaključaka i upotrebljene literature je sasvim očigledno da je Sekulić u samu temu uneo sve dostupne podatke iz srpske vojne istorije. Posebno je vredan abecedni spisak 566 identifikovanih slovenačkih dobrovoljaca u srpskoj vojsci (koji zbog obimnosti nije objavljen uz samu studiju, nego na sajtu *Vojaštvo* odnosno na <http://home.amis.net/marijank/>), do sada neobjavljen spisak slovenačkih dobrovoljaca Jugoslovenskog bataljona kapetana Pivka u Italiji 1918, spiskovi naših dobrovoljaca po pojedinim jedinicama srpske vojske na solunskom frontu, spisak odlikovanih i poginulih slovenačkih dobrovoljaca, kao i neke interesantne činjenice za slovenačku vojnu istoriju (prve homogene slovenačke jedinice u Dobrudži 1917 i na solunskom frontu 1918. godine).

Sada kada već imamo svoje države, valjalo bi prihvatiti Sekulićevo upozorenje da će biti potrebno organizovati uredjenje i zaštitu vojnih grobova, grobnica i delova groblja gde su pokopani slovenački dobrovoljci srpske vojske, kao i slovenački partizani, koji su se borili u Srbiji između 1941. i 1945. godine. I obrnuto, u Slovenije će biti potrebno, pored nemačkog, italijanskog i ruskog, organizovati i urediti i srpsko vojno groblje.

Neka važi i moje očekivanje da će nam objavljivanje ove studije srpskog generala otvoriti i vrata Vojnog arhiva u Beogradu, gde su sakrivene mnoge sudbine Slovenaca, kao i istorije slovenačke države. Mi Slovenci smo svakako dobili još jednog prijatelja!«

Ovo sam napisao davnog januara 2008. godine.

Urednik *Vojne istorije* je na kraju Sekulićeve studije objavio ovaj autorov poziv:

Da ne zaboravimo!

»Slovenački dobrovoljci u srpskim oslobodilačkim ratovima su već odavno zaboravljena istorija.

O njima se skoro ništa ne zna u Srbiji, a nešto malo više u Sloveniji. Trebalo je samo još malo vremena, pa bi se u obe države zaboravilo nešto što se nikada ne bi smelo zaboraviti! Polika doduše određuje što će ostati i živeti u sećanjima. Prema dobrovoljcima je bila do sada nepravedna. Kao da se ih se sramila ...

Slovenački dobrovoljci koji su se borili i žrtvovali svoje živote za srpski narod u njegovim oslobodilačkim ratovima ne smeju da budu zaboravljeni! Njihova veličina nije u brojkama i poredama koje su izvojevali. Oni su seme prijateljstva i deca solidarnosti naših dveju slovenskih naroda, slovenačkog i srpskog!

Iz njihove krvi i žrtvovanja je nastala povezanost Slovenaca i Srba. To je ona povezanost koja je iznad politike, a takodje je i protiv one politike koja raspiruje neprijateljstvo između Slovenaca i Srba.

Očuvanje sećanja na vojne dobrovoljce je pre svega zadatak vojski Slovenije i Srbije. Žao mi je da to nije bilo moguće pre, pa i danas je otežano. No, doći će dan kada će dobrovoljci zauzeti svoje istorijsko mesto koje im pripada.

Svakako bi valjalo slovenačke dobrovoljce u srpskoj vojsci uvrstiti među ostale slovenačke vojne veterane! O njima bi morali više znati u Srbiji. Slovenci imaju svoje prve novinske vesti već od 1875, prvu brošuru od 1913, zbornik svojih dobrovoljaca od 1936, a nešto podataka ima i u nacionalnoj enciklopediji.

Pomalo razumem da posle raspada zajedničke države neće biti baš ljubazno primljeno obnavljanje sećanja na sokole, »preporođivače« i slovenačke dobrovoljce srpske vojske. Ipak verujem da se svoje zajedničke prošlosti ne bi smeli stideti!

U Srbiji svake godine slavimo godišnjice Cerske i Kolubarske bitke. Klanjamo se žrtvama i golgoti povlačenja srpske vojske preko Albanije. Proboj na solunski front čak zvanično slavimo kao uspešan završetak srpskog oslobodilačkog rata. A zaboravili smo na dobrovoljce, i slovenačke i druge.

Skoro ništa do sada nismo znali o slovenačkim dobrovoljcima koji su učestvovali u tim bitkama i mnogi žrtvovali svoje živote. Krivci smo mi, Srbi! Morali smo da znamo za 566 slovenačkih dobrovoljaca, za 42 poginula, za 10 nosioca Karadjordjeve zvezde sa mačevima. Morali smo da znamo za slovenačke lekare – čak prve dobrovoljce srpske vojske, za dr. Oražna i njegovih 42 kolega – lekara. Morali smo znati za neustrašivu devojkicu Antoniju Javornik, za njezinog strica i kapetana Martina Javornika, za pukovnika Janka Stibiela – Vukasovića i mnoge druge.

Da smo sve to znali i toga se i sećali, verujem da bi štošta bilo drugačije. Zbog toga prijatelje u Sloveniji pozivam: »Ne zaboravimo ono što nas je krvlju već povezalo!«

Ja samo želim da dodam da su mnogi vredni i arhivi, koje treba spasiti od zaborava. Na kraju ovog predstavljanja sam prijatelju Milisavu postavio i nekoliko pitanja:

Koje knjige si do sada objavio?

Do sada sam uspeo da objavim samo pet (5) knjiga, a dvadestak (20) njih čeka na izdavača, jer nemam novca za objavu i izdaju. Dakle, objavio sam sledeće knjige:

1. *Jugoslaviju niko nije branio, a Vrhovna komanda je izdala*, NIDDA Verlag GmbH Bad Wilbel, Nemačka i VESTI Beograd, 1997
2. *Knin je pao u Beogradu*, NIDDA Verlag GmbH Bad Wilbel, Nemačka, 2000
3. *Dobrovoljci prećutana istina*, Udruženje boraca 1990, Rakovica – Beograd, 2003
4. *Beograd ne broji poginule (poginuli u ratovima od 1990. do 1999. godine)*, Udruženje veterana i vojnih invalida u ratovima od 1990 Republike Srbije, Beograd, 2007
6. *Drinska divizija – prilog istoriji Srpske vojske*, Regionalno preduzeće »Podrinje« i Udruženje vojnih dobrovoljaca 1912–1918, Loznica.

A koje knjige sa vojnom tematikom čekaju izdavače?

Radi se o 14 knjiga, u kojima sam sakupio podatke i ocene o raspadu JNA, o događajima u Hrvatskoj i na Kosovu, a pre svega o palim i ranjenim vojnicima i starešinama od 1991 do 1999. godine. Radni naslovi su sledeći:

1. *Strašno i sramno, zapisano da se nikad ne zaboravi*,
2. *Jugoslovenska narodna armija bila je neosposobljena i nespemna da spreči građanski rat u Jugoslaviji 1991. godine* (U prilogu uzorak 2000 palih),
3. *Vojska Jugoslavije od stvaranja do nestanka* (uzorak 1015 palih),

4. *Poginule starešine oružanih snaga Jugoslavije i Vojske Savezne Republike Jugoslavije* (uzorak 500 palih),
5. *Poginuli, umrli od rana i na druge načine nestali dobrovoljci u ratovima na prostorima bivše Jugoslavije 1991–1999* (uzorak 1286 umrlih),
6. *Državna bezbednost i Ministarstvo unutrašnjih poslova Srbije u ratovima 1991–1999* (uzorak 500 palih)
7. *Ubijanje Srbije*
8. *Poginuli i od rana umrli pripadnici Vojske Srpske Republike BiH – Vojske Republike Srpske u 1992. i 1993. godini* (Na lečenju u Vojno-medicinskoj akademiji i bolnicama u Beogradu – uzorak 390),
9. *Poginuli u redovima Vojske srpske republike BiH i Vojske Republike Srpske na teritoriji Srbije i Crne Gore* (uzorak 499);,
10. *Rođeni u Hrvatskoj poginuli u odbrani srpskog naroda u Bosni i Hercegovini* (uzorak 148),
11. *Poginuli, umrli od rana i nestali iz Srbije i Crne Gore u odbrani srpskog naroda u Hrvatskoj* (uzorak 154),
12. *Žene dobrovoljci i žrtve u ratovima 1991–1999. godine,*
13. *Dnevnik sa ratišta u Hrvatskoj (za celu 1994. i 1995. godinu do kraja oktobra),*
14. *Dnevnik o događajima na Kosovu i Metohiji (78 dana pre početka agresije, 78 dana trajanja agresije i 78 dana po prestanku agresije).*

Naravno, kapitalni rad je u više knjiga u kojima sam sakupio i detaljno obradio sudbine 6.492 vojnika i starešina, koji su pali na srpskoj strani, u što je uložen veliki napor.

A koje su druge knjige, bez ratne tematike?

Radi se o šest (6) knjiga, monografija, i to:

1. *Na krivudavom putu odbrane srpstva* (Životopis Koste Milovanovića Pećanca 1879–1944),
2. *Milan Nedić – treća strana građanskog rata u okupiranoj Srbiji 1941–*
3. *1944. godine,*
4. *Sveštenici u istoriji srpske vojske 1803–1920. godine,*
5. *Jovan P. Trišić na putu krvavih raspuća srpstva* (Od dobrovoljca, oficira srpske vojske, pukovnika žandarmerije, gestapovskog zarobljenika do sveštenika i izbeglice u SAD),
6. *Život u kalupu – liči na autobiografiju a nije (1954–1993),*
7. *Smeh u čizmama*

Pored životopisa starog četničkog vojvode Pećanca i kvislinškog generala Nedića, napisao sam i nekakvu svoju autobiografiju i dao joj poseban naslov, u kojoj sam razotkrio sve poglede i dileme oko svog vojničkog službovanja.

A kakvi su Tvoji planovi u ovoj i narednim godinama?

Nastavljam rad na monografijama, koje su već završene ili samo delimično obradjene, a za koje je potrebna konačna obrada. Radi se o sledećim radovima:

1. *Stradanja od mina u minskim poljima i van njih od uranijumske municije,*
2. *Vukovarsko ratovanje kao ubijanje nedužnih i rušenje za “hranu” istorije,*
3. *Stranci u vojskama i Ministarstvima unutrašnjih poslova Hrvatske, Republike Srpske, Republike srpske Krajine, muslimanskog dela BiH, Srbije i Crne Gore*
4. *Uloga stranaka i političkih partija u ratovima 1991–1999. godine na prostorima Jugoslavije,*
5. *Uloga generala Hrvatske u ratovima 1991–1995. godine,*
6. *Uloga generala JNA i VJ u ratovima 1991–1999. godine,*
7. *Akcije spoljnih faktora u ratovima na prostorima Jugoslavije 1991–1999. godine* (SAD, EZ – EU, Savet bezbednosti, angažovanje tzv. mirovnih snaga pod okriljem Ujedinjenih nacija) - *Presudne posledice na ishod građanskog rata,*
8. *Poginuli u srpskim vojskama - građani Jugoslavije rođeni u inostranstvu* (uzorak iz 11 država sveta),
9. *Maloletnici i vojni obveznici koji nisu odslužili vojni rok u ratovima 1991 – 1999. godine,*
10. *Prognani, izbeglice i nestali u ratovima 1991–1999. godine.*

Moj zaključak: što je mnogo, mnogo je, ali ne i za mog prijatelja Mileta, čiji radni dan traje najmanje 10 sati dnevno, od toga je polovina provedena po svim beogradskim arhivima. Vojni arhiv je navodno preturio do poslednje fascikle ...

Inače, znam još da priprema monografije o delovanju KNOJ-a, Službe bezbednosti JNA, vojnih i specijalnih sudova, takodje i međunarodnog suda u Den Haagu, gde je pozivan kao svedok i ekspert – uvek je radio stručno i savesno.

Sam kaže da bi mogao da ispravi i “krivu Drinu” kada bi imao još jedan život!

To verujem, pogotovo što je do sada napisao oko 2.000 novinskih članaka, oko 600 stručnih članaka i studija, magistarski rad i tri doktorske disertacije sa vojnim temama, a koje nisu odbranjene! Svojevrsan paradoks se na kraju izrodio u uništavajuću kritiku na račun rukovodstva JNA!

Iz X. klase Vojne akademije KoV JNA 1954–1957, od 200 pitomaca redovnim putem smo samo nas petorica postali generali (Čadjo, Eremija, Jovanović, Kranjc i Zabret), dok je Milisav Sekulić kao šesti unapredjen u čin general-majora na ratištu, dok je pomagao svojim drugovima u RSK!

I da zaključim: zaista je lepo imati tako velikog i vrednog prijatelja!